

PLA
PER A LA
INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA
D'OLOT
2013-2019

Ajuntament d'Olot
Abril de 2013

NOTA 1: El Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot 2013-2019 ha sigut aprovat pel Ple de l'Ajuntament d'Olot en la sessió tinguda el 25 d'abril de 2013, amb 19 vots favorables (CiU, PSC, ERC i PP) i una abstenció (PxC).

Nota 2: La tipografia dels títols del pla és de l'Anna Vives, una noia amb la síndrome de Down, que ha creat la seva pròpia tipografia. Us la podeu descarregar gratuïtament a <http://www.annavives.com/>

ÍNDEX

Presentació.....	4
Introducció	5
Principis	8
Marc normatiu i documents de referència	10
La infància i l'adolescència a Olot.....	12
Eixos de treball	19
Línies estratègiques.....	31
El pla d'acció anual.....	32
Estructures de coordinació, seguiment i avaluació.....	33
Annex 1: Relació de participants en el procés participatiu del pla	34
Annex 2: Bibliografia.....	36

Presentació

Els ciutadans són el principal actiu de qualsevol municipi. Homes i dones que desenvolupen els seus projectes de vida a la ciutat i que amb la seva activitat diària deixen una petjada que ajuda a construir un municipi dinàmic, actiu i compromès.

No hi ha dubte que un dels col·lectius més importants del municipi són els infants i els adolescents. Tal com s'acostuma a dir, els infants d'avui són els adults del demà. La infantesa i l'adolescència són etapes de la vida en les quals la descoberta, l'aprenentatge, la creativitat, el creixement –físic, personal i emocional –, esdevenen una constant. Tanmateix, els infants i els adolescents necessiten d'un cert aixopluc: bàsicament el de les famílies, però també d'altres institucions socials i del conjunt de la comunitat, per tal que el procés de creixement personal i de definició de la identitat sigui adequat.

És per aquest motiu que l'Ajuntament d'Olot, a través del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa, l'Institut Municipal d'Educació i l'Àrea de Joventut, ha promogut la definició i l'aprovació del Pla per a la Infància i l'Adolescència d'Olot pel període 2013-2019. De fet, aquesta és una prioritat política de l'actual equip de govern i per aquesta raó forma part dels objectius del Pla de Govern d'aquest mandat.

El Pla neix amb la voluntat de convertir-se en un marc conceptual i un document d'anàlisi i d'acció en relació a la infància i l'adolescència d'Olot. La redacció del Pla d'Olot ha coincidit amb el temps amb els treballs que impulsa la Generalitat de Catalunya, a través del Departament de Benestar Social i Família, en relació a la infància i l'adolescència, amb l'objectiu de donar compliment a una de les prioritats del Govern. Concretament es tracta dels treballs per aprovar el Pacte per a la Infància, un document que ha d'esdevenir un marc de referència al conjunt del país a l'hora de treballar les polítiques adreçades a la infància i l'adolescència de casa nostra.

L'Ajuntament d'Olot vol contribuir a avançar cap a la plena visibilització social dels infants i adolescents, com a subjectes de ple dret dins la societat. L'interès superior de l'infant i adolescent és, entre molts altres, el principi integral i transversal en tots els àmbits del seu desenvolupament vital. Per aquesta raó, aquest pla vol esdevenir un pla de ciutat, no només de l'Ajuntament, i per aquesta raó es pretén que tots els agents públics i privats de la ciutat se'l facin seu i actuïn d'acord amb la filosofia de treball d'aquest pla.

Esperem, doncs, que aquest pla serveixi per donar una millor atenció integral a la infància i l'adolescència de la nostra ciutat. No hi ha dubte que aquesta és una inversió de present però, sobretot, de futur, per a la nostra ciutat. Desitgem que tots plegats ho puguem fer possible.

Josep Berga i Vayreda
1r Tinent d'alcalde de l'Ajuntament d'Olot
Regidor de Benestar Social i d'Oportunitats

Núria Fité i Grabalosa
Regidora d'Ensenyament de l'Ajuntament d'Olot

Maria del Mar Roca i Reixach
Regidora de Joventut de l'Ajuntament d'Olot

INTRODUCCIÓ

L'actiu més important que té qualsevol municipi són els seus ciutadans. La infància i l'adolescència són la garantia de continuïtat de la població de qualsevol territori. Com s'acostuma a dir habitualment, els infants d'avui són els adults del demà.

Ja fa més de 20 anys que les Nacions Unides van aprovar la Convenció sobre els drets dels infants, un tractat internacional que estableix els drets civils, polítics, econòmics, socials i culturals de la infantesa. La convenció és una de les grans fites en l'assoliment dels drets humans i, al llarg d'aquest període, s'han produït avenços molt importants en la protecció i la garantia dels drets dels infants.

El municipi és, sense cap mena de dubte, el principal espai de referència dels infants. Els primers anys de la vida permeten una identificació clara amb l'entorn quotidià de l'infant, amb els símbols propis del municipi, per la qual cosa aquest esdevé clau en la garantia del benestar dels infants i els adolescents. Per aquesta raó el compromís dels pobles i les ciutats en la garantia dels drets dels infants esdevé essencial pel correcte desenvolupament personal dels infants.

Els poders públics tenen com a responsabilitat vetllar pel respecte efectiu dels drets dels infants i adolescents. D'acord amb aquesta visió i assumint plenament aquesta responsabilitat com a pròpia, l'Ajuntament d'Olot ha fixat l'aprovació del Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot com un dels seus compromisos del mandat actual. Així, en el pla de govern, el full de ruta de les prioritats polítiques municipals per al període 2011-2015, aquesta voluntat es concreta en un objectiu específic:

Eix 1: La cohesió social i els serveis a les persones

Objectiu: Desenvolupar un pla que asseguri els drets dels infants.

Certament, són moltes les dificultats que pateixen avui en dia els ajuntaments, ja que són l'administració més propera als ciutadans, i moltes vegades no disposen de les eines ni els recursos per donar les respostes que els ciutadans esperen. La situació actual de crisi econòmica accentua aquestes dificultats, i cada vegada són més els ciutadans que tenen més necessitats. A més, moltes vegades els ajuntaments han de donar resposta a problemàtiques que no són competència seva, la qual cosa genera frustració a totes les parts.

Tot i ser conscients d'aquestes limitacions i de la complexitat del moment actual, l'Ajuntament d'Olot considera important disposar d'un pla com aquest, d'una eina de planificació que es materialitzi anualment amb objectius i actuacions concretes a favor dels infants i els adolescents. Uns objectius que han de ser ambiciosos, però coherents i factibles d'acord amb el context actual, ja que si no la planificació esdevé una eina de treball inútil, una mena de "carta als reis" que a la pràctica no va més enllà d'una declaració de bona voluntat i bones intencions.

Però no cal perdre de vista l'àmplia experiència acumulada al llarg d'aquests anys en les polítiques d'atenció a la infància i l'adolescència que s'han desplegat a la ciutat. Accions en les quals han participat agents molts diversos i que han afavorit unes bones condicions de vida a la majoria dels infants i adolescents. En aquest sentit, el nou pla ha d'aconseguir continuar amb aquesta línia i ha de cobrir alguns dels aspectes a millorar, especialment respecte el tractament integral de tota la infància i la coordinació dels agents que treballen amb aquest objectiu.

En el marc d'aquest pla, com es veurà de manera més detallada més endavant, s'entén que els infants i els adolescents són totes aquelles persones menors de 18 anys.

Una de les novetats més importants d'aquest pla és que, tot i que el seu impuls i seguiment correspon al Consorci d'Acció Social de la Garrotxa (CASG), a l'Institut Municipal d'Educació (IME) i a l'Àrea de Joventut, pretén ser un pla integral que s'adreci a tots els infants i joves. D'aquesta manera es vol superar la tradicional fixació en la infància en situació de risc social per centrar-se en el conjunt dels infants i adolescents, atenent a les particularitats de cadascun d'ells i treballant especialment des de la perspectiva de la prevenció. I és que la prevenció és la millor estratègia per evitar les situacions de risc social.

Aquest tractament integral haurà de facilitar la coordinació entre tots els agents públics, privats i entitats socials que treballen amb i per a la infància. I és que si bé tradicionalment són molts els agents que a Olot treballen en aquesta línia, és necessari aprofundir més en la millor coordinació dels recursos i esforços que es dediquen en aquesta qüestió des de llocs diversos. Cal aprofundir, doncs, en la transversalitat, és a dir, en la participació de totes les àrees de l'administració, ja que totes les polítiques municipals tenen una influència sobre la infància.

Aquest visió integral de tots els infants, així com la importància de la prevenció sorgeix de la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència. Aquesta llei suposa un avenç molt important en la tasca legislativa per a la protecció i el desenvolupament dels infants a Catalunya.

La planificació és, sense cap mena dubte, una eina clau per a l'Administració Pública actual. És necessari conèixer bé la realitat sobre la qual es vol intervenir i traçar un full de ruta que ens marqui el camí concret per assolir els objectius previstos. La planificació no ens assegura assolir els objectius que ens fixem, però sí que garanteix qualitat en les intervencions, precisió i més probabilitats d'oferir un servei públic eficient i de qualitat a tots els ciutadans.

Finalment, el pla pretén donar respostes a les necessitats detectades al nostre municipi i, per aquesta raó, s'ha comptat amb la participació de professionals i representants de diverses institucions que treballen amb infants i adolescents a Olot. La seva participació ha contribuït a millorar el resultat final del pla. Tot i que ens hauria

agradat comptar amb la participació de més persones s'ha optat per dissenyar un procediment amb tres modalitats i fer més àgil el procés participatiu¹.

En primer lloc, hi ha hagut la participació d'un nucli impulsor del pla que ha participat en tres sessions de treball. En aquestes sessions s'ha discutit el primer esborrany del pla; s'han definit les prioritats a través de les línies estratègiques i s'ha revisat el contingut final del document de bases del pla. Paral·lelament, s'han fet entrevistes individuals a diferents professionals per tal d'aprofundir en àmbits concrets del pla. Una vegada s'ha aprovat el primer document de bases del pla, s'ha fet arribar a diferents professionals per tal de contrastar-lo, així com també rebre les seves aportacions de millora, suggeriments i reflexions. Finalment, la proposta tècnica de pla s'ha presentat i discutit amb els responsables de l'equip de govern i dels portaveus dels grups municipals del consistori. Aquest ha estat el darrer pas del procés abans de l'aprovació del Ple Municipal del dia 25 d'abril de 2013.

Paral·lelament a la redacció del Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot, el Govern de la Generalitat està treballant en l'aprovació del Pacte per a la Infància a Catalunya. Aquest pacte ha de servir per emmarcar les principals prioritats polítiques en relació a la infància i l'adolescència a casa nostra, per la qual cosa esdevé un document de referència a l'hora de treballar el pla de la ciutat d'Olot.

En aquest sentit, i després de contrastar políticament i tècnica la seva validesa, s'ha acordat incorporar directament al pla d'Olot alguns dels aspectes que el pla català incorpora. Per aquesta raó, al llarg d'aquest text apareixen idees i orientacions definides en el Pacte per a la Infància a Catalunya que assumim com a pròpies.

¹ Podeu consultar la relació de membres que han col·laborat al llarg del procés participatiu del pla a l'annex 1.

Principis

Els principis² són els valors que han d'impregnar tot el contingut del pla. Els serveis, projectes, objectius i les activitats que es desenvolupin al llarg dels propers anys han de tenir en compte els principis, ja que aquests estableixen criteris d'intervenció i posicionaments conceptuals i metodològics respecte el treball amb la infància i l'adolescència. A més, l'assumpció conjunta dels principis del pla per part de tots els actors que intervenen garanteixen una atenció integral i coordinada al territori.

Aquests són, doncs, els principis que han de regir totes les actuacions que es desenvolupin en el marc d'aquest pla:

L'interès superior de l'infant i adolescent

L'interès superior de l'infant i l'adolescent constitueix el principi bàsic, inspirador i fonamental de les actuacions públiques. D'acord amb aquest principi, totes les decisions que es prenguin, tant en l'esfera pública com privada, han de tenir en compte els drets, les necessitats, les aspiracions i l'opinió dels infants.

Desenvolupament de les potencialitats de l'infant i l'adolescent

La criança i la formació dels infants i els adolescents han de garantir el desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social. A més, s'ha de potenciar en tot moment les seves capacitats educatives i d'aprenentatge, i procurar-los el benestar físic, psicològic i social.

Atenció integral de l'infant i l'adolescent

L'atenció integral arriba a tota la població infantil i adolescent, amb una atenció especial a la població més vulnerable, atenent la seva persona i el seu entorn familiar, social i comunitari.

Transversalitat i coresponsabilitat

L'interès superior de l'infant i adolescent ha d'impregnar el conjunt de totes les polítiques que es porten a terme a la ciutat. Cal impulsar polítiques transversals, des de totes les administracions, entitats i de tota la comunitat, que garanteixin els drets, les oportunitats i les responsabilitats de la infància des de tots els àmbits.

Prevenció

La prevenció ha de permetre evitar les situacions no desitjades i afavorir les situacions favorables. És a dir, s'ha d'apostar per preservar l'infant i l'adolescent de les situacions que li són perjudicials per al seu desenvolupament integral i el benestar.

² El Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot pren com a principis d'actuació alguns dels que es recullen en el Pacte per a la Infància a Catalunya, el Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència 2010- 2013 i la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats per a la infància i adolescència.

Prioritat pressupostària

Tot i les dificultats econòmiques actuals cal garantir la inversió pública en infància i vetllar perquè hi hagi un pressupost destinat a aquest col·lectiu. Alhora, cal fer una gestió efectiva dels recursos i rendir comptes de la seva efectivitat.

MARC NORMATIU I DOCUMENTS DE REFERÈNCIA

Per a la redacció del Pla per a la Infància i l'Adolescència d'Olot cal tenir en compte una sèrie de normes i plans que emmarquen el seu contingut:

Textos legals:

Convenció sobre els drets dels infants adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides al 1989

La Convenció estableix l'interès superior de l'infant per sobre de qualsevol altre interès i li reconeix el dret a ser escoltat i a ser tinguda en compte la seva opinió en tot procediment que l'afecti. La Convenció ha tret l'infant de l'àmbit privat dels adults i l'ha situat en la responsabilitat col·lectiva.

Programa "Ciutats amigues de la infància", de la UNICEF

El programa "Ciutats Amigues de la Infància" pretén impulsar i promoure l'aplicació de la Convenció sobre els Drets dels Infants en l'àmbit de les entitats locals. Aquest programa pretén que s'impulsin plans locals d'infància, promoure la participació dels infants en la vida municipal i impulsar polítiques municipals que afavoreixin els drets dels infants, entre altres.

Article 40.3 de l'Estatut de Catalunya de 2006

"Els poders públics han de garantir la protecció dels infants, especialment contra tota forma d'explotació, d'abandonament, de maltractament o crueltat i de la pobresa i els seus efectes. En totes les actuacions portades a terme pels poders públics o per institucions privades l'interès superior de l'infant ha d'ésser prioritari".

Llei 12/2007 de serveis socials

La Llei de Serveis socials aprovada l'any 2007 pel Parlament de Catalunya suposa la consolidació dels serveis socials com el quart pilar de l'estat del benestar. La Llei regula els drets i deures dels ciutadans en relació als serveis socials, defineix una cartera de serveis, planifica estratègicament, entre altres. Alhora, aposta per la creació de plans sectorials en atenció a les situacions de necessitat d'atenció social. És en aquest sentit que cal emmarcar aquest pla.

Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats per a la infància i adolescència

La Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència vol atendre, protegir i promocionar el benestar personal i social dels infants i dels adolescents, i garantir l'exercici dels seus drets i responsabilitats. Situa l'infant i l'adolescent com a subjecte de drets i oportunitats i actualitza la normativa que fins ara hi havia en aquest camp per adaptar-la a les noves necessitats i circumstàncies socials.

A l'article 15.1 afirma que "els poders públics, en l'àmbit de llurs competències, han de donar prioritat en llurs pressupostos a les activitats d'atenció, formació, promoció, reinserció, protecció, integració, lleure i prevenció dels infants i els adolescents".

Pactes, plans i projectes:

Pacte per a la infància a Catalunya

És promogut pel Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya i es preveu que s'aprovi amb el màxim consens polític i social a finals del 2012. Segons el Departament, "ha d'estar orientat a impulsar polítiques integrals que tinguin en compte la perspectiva dels nens i les nenes, que permetin prioritzar les polítiques adreçades a aquests petits ciutadans i ciutadanes i facilitin nous espais per a la construcció del seu futur". A més, "ha de significar un salt qualitatiu en les polítiques d'infància, un projecte ambiciós que no només ha de donar eines per a protegir i atendre a aquest col·lectiu en situació de risc o desemparament sinó també, ha de incloure mesures de prevenció, fomentar la participació i promocionar els drets, deures i oportunitats dels infants i adolescents".

Projecte educatiu de ciutat (PEC)

El novembre del 2010 es va elaborar el PEC, Projecte Educatiu de Ciutat, amb l'objectiu que des de tots els àmbits i des d'una perspectiva educativa es pugin donar resposta als reptes de la ciutat.

Pla Educatiu d'Entorn (PEE)

El Departament d'Ensenyament, conjuntament amb l'Ajuntament d'Olot, planteja el desenvolupament dels plans educatius d'entorn com un instrument per donar una resposta integrada a les necessitats educatives de la nostra societat, coordinant i dinamitzant l'acció educativa en els diferents àmbits de la vida dels infants i joves a partir de diverses iniciatives locals

Pla local de joventut d'Olot (2012-2015)

Aprovat pel ple de l'Ajuntament d'Olot vol ser l'instrument que emmarqui les polítiques de joventut que es porten a terme a Olot. Tot i que per població juvenil s'entén aquelles persones d'entre 15 i 29 anys el pla també contempla algunes accions adreçades a infants i adolescents, per la qual cosa és important coordinar-nos-hi.

Pla per a la inclusió i la cohesió social d'Olot (2013-2019)

Aquest pla -aprovat pel Ple de l'Ajuntament d'Olot al mes de febrer de 2013- suposa la definició d'una estratègia integral de ciutat per prevenir i intervenir sobre els factors que afavoreixen la inclusió i la cohesió social dels ciutadans. En aquest sentit, l'atenció a la infància i a les famílies són dos factors molt importants, per la qual cosa la coordinació i la vinculació entre els dos plans serà molt necessària.

Altres documents destacats:

També s'ha tingut en compte la **Carta dels joves a la ciutat** a través de la qual la Comissió d'alumnes del Consell Escolar Municipal i els alumnes de la Casa d'Oficis feien arribar les seves opinions i suggeriments sobre la ciutat.

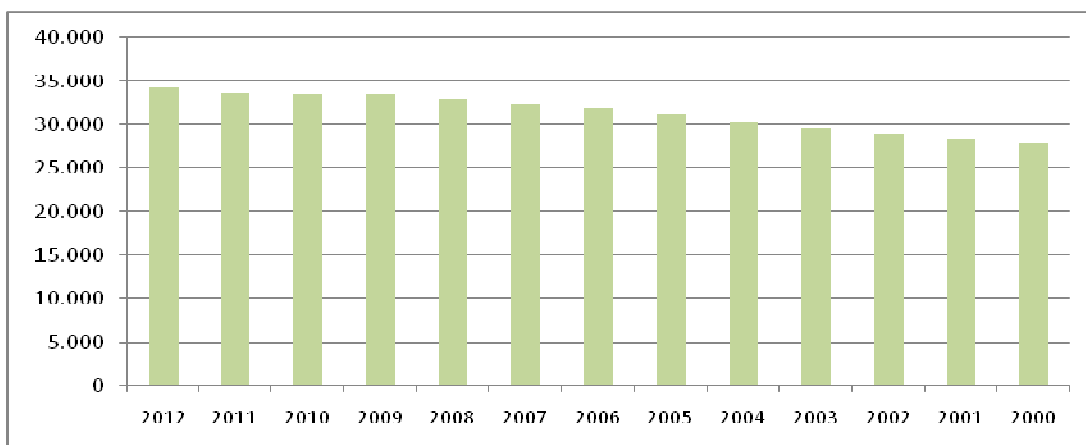
La infància i l'adolescència a Olot

La primera dècada del segle XXI és extremadament rellevant pel que fa als canvis estructurals que pateix la ciutat. Uns canvis que es fan especialment palesos en el terreny de la demografia, en el perfil de la població i el seu comportament demogràfic, però que paral·lelament es reproduïxen en altres àmbits. Tots aquests fets han transformat de manera radical el paisatge humà de la ciutat.

Olot compta, a 1 de gener de 2012, amb 34.229 habitants. Es tracta d'una de les ciutats mitjanes de Catalunya que en els darrers anys ha experimentat un creixement demogràfic modest.

Les dades del comportament de la població són ben eloqüents: entre el 2000 i el 2012 la ciutat passa dels 27.967 als 34.229 habitants, cosa que suposa un creixement del 20% de la població. Un creixement lleu perquè, per exemple, en aquest mateix període, la província de Girona creix un 33%.

Gràfic: Evolució de la població. Olot. 2000-2012

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IdESCAT.

Aquest creixement s'explica en bona mesura a partir de la mínima aportació del creixement natural i sobretot per l'arribada de la immigració estrangera. Pel que fa al creixement natural, des de l'any 2007 s'ha aconseguit capgirar la tendència al creixement natural negatiu, és a dir, amb més defuncions que naixements. Tot i això, la taxa bruta de natalitat continua sent encara bastant modesta i presenta una dinàmica negativa en els darrers quatre anys.

Taula: Taxa Bruta de Natalitat i taxa bruta de mortalitat. Olot. 2003-2010.

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Taxa Bruta Natalitat (TBN)	10,9	11,12	11	12,02	12,11	10	11,6	9,92
Taxa Bruta Mortalitat (TBM)	9,63	10,19	10	10,85	Nd	11,68	10,2	11,43
TBN-TBM	1,27	0,93	1,24	1,17	Nd	-1,68	1,4	-1,51

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Diputació de Girona.

Per grans grups d'edat, Olot presenta mínimes diferències respecte Catalunya, tot i que té un percentatge menor de persones d'entre 0 i 14 anys i d'entre 15 i 64 anys i percentatges lleugerament superiors entre els majors de 65 anys, especialment en els més grans de 85 anys.

Taula: Població per grups d'edat. Percentatge. Olot, Garrotxa i Catalunya. 2011

	Olot	Garrotxa	Catalunya
De 0 a 14 anys	14,88%	14,62%	15,49%
De 15 a 64 anys	66,02%	65,38%	67,73%
De 65 a 84 anys	15,61%	16,47%	14,40%
De 85 anys i més	3,49%	3,53%	2,38%
Total	100%	100%	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IdESCAT.

Per altra banda, si ens fixem en el creixement de la població en funció de la nacionalitat entre el 2003 i el 2012, és a dir, de la població espanyola i estrangera, s'observa com el creixement del total de la població olotina es deu gairebé de manera exclusiva a l'arribada dels estrangers. Mentre que la població de nacionalitat espanyola creix un 1,3%, l'estrangera ho fa un 140%.

Taula: Població total. Olot. 2003-2012

	2003	2012	2003-2012	2003-2012 (%)
Població total	29.764	34.229	4.465	15%
Espanyols	26.865	27.238	373	1,3%
Estrangers	2.899	6.991	4.092	141%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IdESCAT.

Així doncs Olot ha seguit en bona mesura les grans tendències i canvis poblacionals que s'han produït al conjunt de Catalunya, Espanya i el conjunt de la Unió Europea. Tots aquests canvis s'expliquen i incideixen en la infància i els joves, els quals es converteixen en veritables protagonismes del canvi que defineix la societat actual.

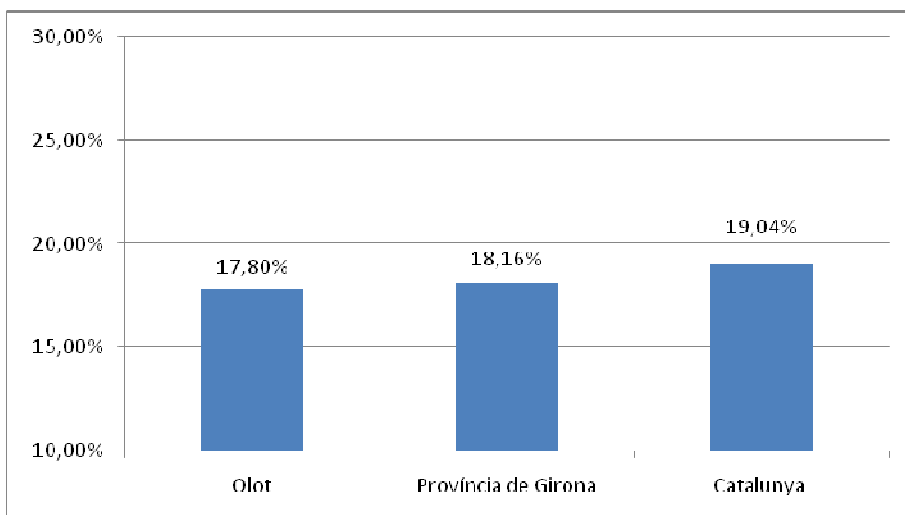
La població infantil i adolescent a Olot

Tal com ja s'ha comentat anteriorment, d'acord amb la Convenció sobre els drets de l'infant es defineix infant com "tota persona menor de divuit anys". Tanmateix, la legislació vigent a Catalunya distingeix dins d'aquesta franja d'edat, l'infant com la persona menor de dotze anys i l'adolescent com la persona amb una edat compresa entre els dotze i la majoria d'edat.

La població infantil i adolescent és de 5.994 persones, la qual cosa representa el 17,8% de la població. Aquesta dada és sensiblement inferior a la mitjana de Catalunya de 2011, del 18,16%, així com de la mitjana de les comarques gironines, que al 2011 es situava al 19,04%.

Si ens fixem en dades d'alguns municipis de la província de Girona, Banyoles (21,5%), Figueres (20,1%), Girona (19,8%) i Lloret (18,1%) tenen percentatges més alts que la mitjana de les comarques gironines.

Població infantil i adolescent respecte la població total. Percentatge. Olot, Girona i Catalunya. 2011.

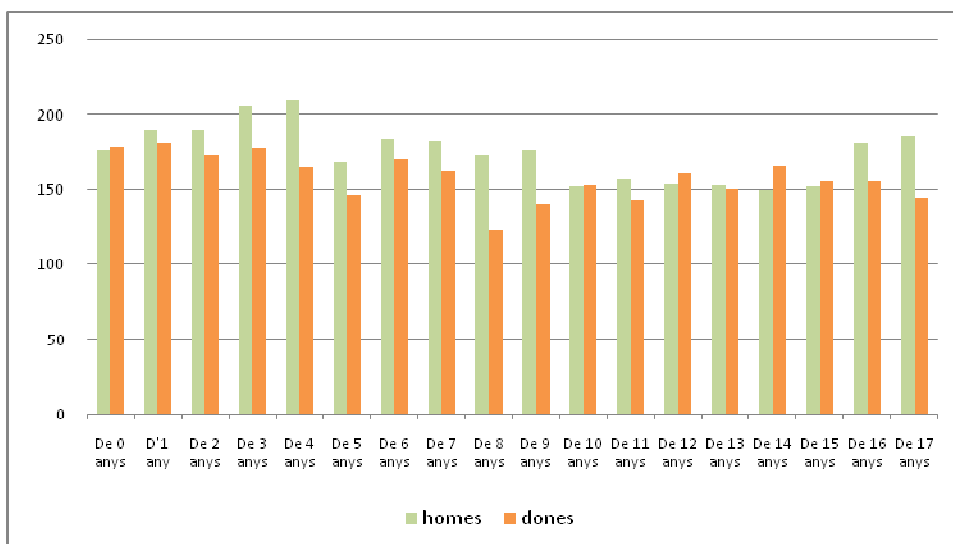

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IdESCAT.

Si mirem en perspectiva, a l'any 2003 Olot tenia 4.782 infants i adolescents, un 16,2% de la població. Durant aquest període, doncs, aquesta població ha augmentat en nombres absoluts i relatius.

Pel que fa a les dades en funció del gènere, Olot compta amb 3.143 nois i 2.861 noies d'entre 0 i 17 anys, una dinàmica que s'inverteix en les franges més altes d'edat, ja que les dones tenen una esperança de vida més alta que la dels homes.

Gràfic: Població d'entre 0 i 17 anys per gènere. Olot. 2011

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IdESCAT.

Tot i que per infància s'entén la població menor de 18 anys, diferents estudis recomanen no perdre de vista també la franja d'edat compresa entre els 18 i els 21 anys, ja que es tracta dels primers anys d'immersió a la vida adulta, la qual cosa pot ser conflictiva en alguns casos.

A Olot hi ha **1.532 joves d'entre 18 i 21 anys**, una xifra que equival al 4,32% de la població total i que es troba per sobre de la mitjana de Catalunya de 2011, que era del 3,8%.

Taula: Població d'entre 18 i 21 anys per gènere. Olot. 2011.

	Homes	Dones	Total
De 18 anys	206	189	395
De 19 anys	207	165	372
De 20 anys	211	155	366
De 21 anys	220	179	399
De 18 a 21 anys	844	688	1.532

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del padró de l'Ajuntament d'Olot.

Un altre dels indicadors que es prenen de referència és l'**índex de dependència juvenil**. Aquest índex es calcula fent el quocient entre el nombre de joves menors de 15 anys i el nombre de persones de 15 a 64 anys.

Aquest indicador recull el pes de la població menor de 15 anys i, per tant, com més alt és més pes té la població jove sobre la població adulta en edat de treballar. Tot i que aquest índex ha millorat al llarg de la dècada, sempre ha estat per sota de la mitjana de les comarques gironines.

Taula: Índex de dependència juvenil. Olot. 2011, 2005 i 2000

	Olot	Província de Girona
2011	24,3%	25,6%
2005	22,7%	23,3%
2000	22,9%	23,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Diputació de Girona.

Pel que fa a la distribució territorial de la població infantil i adolescent a la ciutat cal dir, a primer cop d'ull, que el districte d'Olot amb una presència més alta és el districte 2, amb un 28,25%, seguit del districte 1, amb un 22%. Per altra banda, el districte 3 és el que compta amb un percentatge més baix, concretament del 13,5%.

Taula: Percentatge de població jove per districte i secció. Olot. 2011

Districte	Secció	Barri	%
D1 (21,9%)	D1 S1	Nucli Antic	6,31%
	D1 S2	Sant Ferriol	2,92%
	D1 S3	Desamparats	2,61%
	D1 S4	Eixample Malagrida	2,25%
	D1 S5	Eixample Malagrida	2,01%
	D1 S6	Sant Francesc	2,27%
	D1 S7	El Morrot i Eixample Popular	3,59%
D2 (28,2%)	D2 S1	Bonavista	6,45%
	D2 S2	La Caixa (i Pequí)	7,34%
	D2 S3	Pequí	6,42%

	D2 S4	Sant Roc	4,84%
	D2 S5	Sant Roc	3,2%
D3 (13,5%)	D3 S1	Les Fonts	2,92%
	D3 S2	Les Fonts (i Benavent)	4,98%
	D3 S3	Batet, S. Cristòfor i Masbernà	5,62%
D4 (16,8%)	D4 S1	Les Tries	6,08%
	D4 S2	Sant Miquel	10,75%
D5 (19,4%)	D5 S1	Hostal del Sol i Mas baix	3,9%
	D5 S2	Pla de Dalt	3,22%
	D5 S3	Montolivet	6,08%
	D5 S4	El Cassés, les Planotas i Vivendes Garrotxa	6,22%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del padró de l'Ajuntament d'Olot.

Tot i això, com que la distribució territorial dels districtes de la ciutat engloba un conjunt de barris molt ampli, és més interessant fer l'anàlisi a partir de les seccions. Tot i que les seccions no es corresponen de manera exacte amb els barris, sí que ens donen una imatge més aproximada de la realitat territorial.

En aquest sentit, el districte 4 secció 2, que correspon al barri de Sant Miquel, amb un 10,75% d'infants i adolescents, és el barri amb un percentatge més alt. El segueixen, a una certa distància, barris com el de La Caixa i Pequín, Bonavista, Vivendes Garrotxa, etc. L'Eixample Malagrida és, a canvi, el barri amb menys població infantil i juvenil.

L'anàlisi de la població infantil i adolescent en funció de la nacionalitat és interessant en la mesura que demostra la importància que ha tingut la immigració estrangera en el creixement de la ciutat. La immigració que s'ha instal·lat a Olot durant bona part dels anys noranta i la primera dècada del 2000 s'explica per les necessitats de mà d'obra poc qualificada que reclamava l'estructura econòmica de la ciutat i la comarca.

La immigració és doncs, majoritàriament, laboral i, amb el pas dels anys, els homes joves que han arribat sols a la ciutat aniran exercint el dret al reagrupament familiar, amb la qual cosa arribaran a Olot les dones i els fills. Aquest fet explica la importància que han adquirit els infants i joves estrangers o d'origen immigrant.

Les dades de la població infantil i adolescent d'Olot per nacionalitat ens confirmen la tendència que ja s'ha apuntat anteriorment. I és que un 27,5% de les persones menors de 19 anys d'Olot tenen nacionalitat estrangera, una proporció que assoleix la seva màxima dimensió en la franja d'edat compresa entre els 0 i els 4 anys, amb un 31,5%.

Taula: Població segons nacionalitat i edat. Olot. 2011

	0 a 4	5 a 9	10 a 14	15 a 19	0 a 19
Població total	1.848	1.629	1.541	1.743	6.761
Estrangers	583	405	387	484	1.859
% estrangers	31,5%	24,9%	25,1%	27,8%	27,5%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del padró de l'Ajuntament d'Olot.

Una dada interessant quan parlem d'infants i adolescents en funció de la seva nacionalitat és l'anàlisi de la població en funció del seu lloc de naixement. El Codi Civil regula les condicions d'accés a la nacionalitat i, com ja se sap, el criteri que marca és el *ius sanguinis*. És a dir, a Espanya els fills adquireixen la nacionalitat dels seus pares en el moment de néixer, per la qual cosa tots els fills de pares estrangers no tenen la nacionalitat espanyola, sinó que són estrangers. Òbviament, aquest fet suposa una certa desigualtat per aquests infants per la qual cosa cal estar atents a la seva situació.

Taula: Població segons el lloc de naixement i edat. Olot. 2011

	0 a 4	5 a 9	10 a 14	15 a 19	0 a 19	0 a 19
Nascuts a Girona	1.744	1.300	1.072	1.134	5.250	77,6%
Resta de Catalunya	29	72	76	78	255	3,8%
Nascuts a la resta de l'Estat	19	27	25	16	87	1,3%
Nascuts a l'estranger	56	230	368	515	1.169	17,3%
Total	1.848	1.629	1.541	1.743	6.761	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IdESCAT.

Gairebé 8 de cada 10 infants i adolescents han nascut a la província de Girona, mentre que un 4% ho ha fet a la resta de Catalunya i un 1,3% a l'estat espanyol. Els joves nascuts a l'estranger representen el 17,3%. Si es compara aquesta xifra amb els joves de nacionalitat estrangera, el 27,5%, podem constatar que un 10,2% de joves amb nacionalitat estrangera han nascut a casa nostra.

Altres aspectes a tenir en compte

Una de les dades a tenir en compte sobre la població infantil i adolescent de la ciutat són els seus resultats educatius. Per tal de tenir una perspectiva més àmplia, una de les dades més útils és l'anàlisi dels resultats dels alumnes al final de l'etapa d'educació obligatòria.

Els resultats de la comarca de la Garrotxa són, en termes generals, correctes, si bé encara hi ha una xifra massa elevada d'alumnes que no acrediten l'educació secundària obligatòria (ESO). Concretament, d'acord amb les dades del curs 2010-2011, un 18%, gairebé 1 de cada 5 alumnes, no acrediten l'ESO³.

En aquesta xifra és interessant desglossar les dades en funció de la nacionalitat, ja que aquest factor pot condicionar molt els resultats. En el cas de la població espanyola el percentatge de no acreditació és del 10% mentre que en els estrangers puja fins el 42%.

Una altra de les dades a valorar són els efectes de la crisi econòmica sobre la població infantil. En aquest sentit, si bé no es disposa de dades específiques de la nostra ciutat, han aparegut diversos informes a nivell espanyol i català que alerten de l'augment de la pobresa infantil a casa nostra. Informes de la UNESCO i de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IdESCAT).

³ Per a més informació podeu consultar l'informe "Itinerari acadèmic a partir de 4t d'ESO. Curs 2010- 2011" elaborat pel Consorci d'Acció Social de la Garrotxa i l'Institut Municipal d'Educació. Disponible a la web de l'IME.

Algunes de les consideracions més destacades són:

- Un 26,5% dels infants a Espanya i un 23,7% dels de Catalunya viu sota el llindar de la pobresa
- Alguns infants no s'alimenten de manera adequada, ja sigui perquè no mengen suficient o perquè tenen una dieta desequilibrada.
- Els infants que es troben en situació de pobresa falten més a l'escola i tenen un rendiment escolar inferior, el que els predisposa al fracàs escolar

A més, respecte als efectes de la crisi econòmica sobre les famílies, cal fer referència, encara que sigui de manera superficial, a les dades d'atur de la ciutat. Segons les dades del mes de desembre de 2012, 2.357 estan desocupades. Aquesta xifra, si bé s'ha incrementat molt respecte anys anteriors, és de les més baixes de la província de Girona. Per contra, l'anàlisi acurat de les dades ens mostra com hi ha un nombre important d'aturats de llarga durada. Aquesta situació, en un context de crisi social provoca que moltes famílies tinguin dificultats per cobrir les necessitats bàsiques, fet que repercuteix negativament en la infància i l'adolescència.

Eixos de Treball

Tal com ja s'ha comentat anteriorment, el pla per a la infància i l'adolescència d'Olot pren com a document de referència el Pacte per a la Infància de Generalitat de Catalunya. Tot i això, per tal de tenir en compte algunes especificitats pròpies de la nostra realitat social s'ha considerat oportú adaptar alguns dels eixos del Pacte per a la Infància.

Abans d'entrar en el detall dels eixos de treball del pla es vol fer especial referència a dos elements que ens semblen cabdals a l'hora d'entendre el contingut global d'aquest pla.

Per una banda, la **importància fonamental de les famílies** en l'atenció a la infància i l'adolescència. La família, per tant, no pot ser tractada com un àmbit més de treball sinó que s'ha de considerar una prioritat central que ha d'estar present en totes les accions del pla.

I, per altra banda, no podem perdre de vista que alguns **col·lectius socials poden ser més vulnerables a les adversitats socials**. Tot i que aquest pla s'adreça al conjunt de la infància i l'adolescència de la ciutat, i que no podem caure en l'error d'estigmatitzar cap persona ni grup social, alguns dels col·lectius de risc poden ser:

- Persones que pertanyen a minories
- Immigrants
- Famílies monoparentals
- Persones grans
- Persones amb determinades malalties
- Dones
- Joves que es troben en transició cap a la vida adulta

La intervenció integral que planteja aquest Pla fa que les seves prioritats s'agrupin en diferents eixos de treball, que són els següents:

- Eix 1: L'atenció a la infància
- Eix 2: La participació i la integració a la comunitat
- Eix 3: La prevenció del risc i la protecció dels menors
- Eix 4: Mitjans de comunicació i imatge social dels infants
- Eix 5: Tecnologies de la informació i la comunicació i identitat digital

Eix 1: L'atenció a la infància

La prioritat principal de les polítiques d'infància hauria de ser la inclusió social dels infants i els adolescents. La inclusió social és un concepte complex que supera el de pobresa econòmica. D'una concepció estàtica, que entenia la pobresa com a situació de baixos ingressos en un moment determinat del temps, es passa a una concepció dinàmica, que entén el fenomen com un procés. L'exclusió social és *un procés social de pèrdua d'integració que inclou no només la manca d'ingressos i l'allunyament del*

mercat de treball, sinó també un descens de la participació social i, per tant, una pèrdua de drets socials (Laparra, 1999).

Malgrat la complexitat i el caràcter dinàmic d'aquest fenomen hi ha un cert consens a l'hora d'analitzar l'exclusió com el conjunt de dificultats o barreres que pateix un individu en l'eix econòmic (ocupació, ingressos, privació), l'eix polític o de ciutadania (els drets polítics, però també l'educació, la salut o l'habitatge) i l'eix de les relacions socials (aïllament, desubicació, etc.)

Alguns elements concrets que faciliten la inclusió o desemboquen en situacions d'exclusió social són la disponibilitat de recursos econòmics, d'un treball que assegurí uns ingressos, el nivell de formació, l'alfabetització i el coneixement de la llengua, la integració social, el bon estat de salut i el fet de viure en un entorn que faciliti la bona salut dels ciutadans, la disponibilitat d'un habitatge digne en un entorn urbanístic digne, la disponibilitat d'una xarxa de relacions d'amistat, familiars, etc. o la capacitat d'exercir els drets de ciutadania i participació. Tots aquests factors, vinculats de manera directa amb els adults, tenen una influència fonamental en els infants i els adolescents.

Degut a la complexitat dels processos inclusió i de l'atenció a la infància i l'adolescència, l'actuació integral és una de les prioritats del pla. I per actuació integral s'entén una intervenció coordinada que desplegui mesures en àmbits diversos que ajudin a garantir els drets bàsics dels infants. Els infants i els adolescents, així com les seves famílies, són persones que, com a tals, tenen necessitats i interessos en molts àmbits, raó per la qual és molt important que tots els serveis públics es coordinin i treballin conjuntament en base a una mateixa metodologia, objectius i interessos. Només des d'una actuació veritablement transversal, que incorpori l'esforç i el saber de tots els àmbits d'actuació, s'abordarà correctament aquest fenomen.

El context actual és especialment sensible en relació a les famílies i a la prevenció del risc i la protecció dels menors. Les dades publicades per diversos organismes posen de manifest com la pobresa infantil ha augmentat de manera destacada a Catalunya en els darrers anys, per la qual cosa la lluita contra la pobresa ha de ser una prioritat per evitar l'exclusió.

La família és una institució central en la nostra societat on es viuen les principals relacions afectives interpersonals i es transmeten valors. Rodríguez (1999) descriu la família com "el nucli de convivència i solidaritat en la vida quotidiana, que permet als seus membres afrontar de forma correcte els reptes del món exterior oferint-los suport. És una escola de convivència pels fills, transmet valors i aprenentatges als seus integrants i té la capacitat per donar resposta a aquestes funcions i necessitats de forma estable i permanent".

En les societats mediterrànies, les famílies han adoptat històricament un rol central en la provisió de benestar. Per tots aquests motius, donar suport i assistència a la família en la seva tasca de protecció i educació dels infants i adolescents és un repte per al conjunt dels poders públics i els agents socials.

Els canvis que afecten la societat actual es manifesten de manera important en la institució familiar. I és que la família ha deixat de ser una institució uniforme i invariable. En alguns casos, aquesta variabilitat ha tingut efectes positius, però també en d'altres ha pogut donar peu a una certa desestructuració en el si de les famílies, cosa que afecta de manera important als infants i els adolescents. Les famílies es veuen condicionades per diversos factors, com ara una major inestabilitat en les relacions de parella, les dificultats de conciliació de la vida professional, familiar i personal, el retard en la formació de parella, entre altres. Tots aquests fets tenen com a conseqüència una varietat creixent d'estructures familiars i provoca que es dilueixi el predomini del model de família tradicional.

Per altra banda, com ja s'ha comentat anteriorment, en aquest context de canvi social, més que mai es reivindica el rol de la família com a agent educatiu i socialitzador, tot i que no se li pot delegar exclusivament aquesta responsabilitat. La família necessita polítiques públiques de suport i promoció, però també col·laboració per part d'altres institucions centrals de la societat, així com del compromís dels membres que la componen.

Des del punt de vista de l'infant, el dret a gaudir d'una família, amb tot el que suposa, és una de les fites sobre les quals el conjunt de la societat ha de treballar i en especial els poders públics. Els eixos prioritaris de treball a la família són:

- **La parentalitat positiva:**

Ser pare o mare, avui en dia, no és gens fàcil. Hi ha molts factors que influeixen i interfereixen en les relacions entre pares i fills i també en la forma d'educar i de satisfer les seves necessitats. A més, fruit dels canvis socials i en les famílies es donen múltiples situacions que no permeten exercir una parentalitat adequada. Així, doncs, és molt important orientar els pares i les mares per tal que, entre altres coses, sàpiguen afavorir el desenvolupament de les capacitats de l'infant, la seva atenció basada en vincles afectius i la calidesa, sense usar la violència física o psicològica, reconèixer, orientar, posar límits als fills, etc...

Segons Barudy (2005), el concepte de parentalitat fa referència a les activitats desenvolupades pels pares i mares per cuidar i educar els seus fills, així com promoure la seva socialització. La parentalitat no depèn de l'estructura o composició familiar, sinó que té a veure amb les actituds i la manera d'interaccionar en les relacions entre pares i fills. A més, afirma que en un entorn sociocultural adequat els humans disposem de potencialitats biològiques per fer-nos càrrec dels fills i que el fet de cuidar correctament els fills permetrà que es desenvolupin de forma sana i adequada.

- **El foment de les relacions intergeneracionals.**

Les relacions i intercanvis entre persones de diferents generacions esdevé una oportunitat única de socialització i aprenentatge mutu. Tal com s'afirma al Pacte per a la Infància, "...esdevé necessari reivindicar l'oportunitat de les relacions intergeneracionals com a element bàsic en el desenvolupament d'infants i adolescents, entenent-les com a positives per als infants, ja que

aprenen de qui té més experiència, i també per als adults, perquè coneixen la realitat social i personal dels infants i adolescents”.

A més, no cal perdre de vista el rol importantíssim que avui en dia juguen alguns avis i àvies en l'atenció als seu néts, per les dificultats de conciliació de la vida personal, laboral i familiar de molts pares i mares.

▪ **La conciliació i la coresponsabilitat:**

El ritme de vida de la societat actual dificulta, sense cap mena de dubte, les possibilitats de conciliació entre la vida personal, familiar i laboral dels homes i les dones. Tot i que aquestes dificultats afecten de manera més directe a les dones, com conseqüència de la societat patriarcal que encara avui en dia perdura en la nostra societat, els grans damnificats són els infants i els adolescents, que veuen molt limitat el temps que poden compartir amb els pares i mares. A més, calen mesures de coresponsabilitat per tal que homes i dones s'ocupin de manera equitativa en l'atenció a la infància i l'adolescència.

Si es tenen en compte totes les dimensions de la inclusió social, els infants i adolescents es poden veure abocats en situacions de fragilitat, especialment en funció de les seves circumstàncies familiars.

En totes aquestes dimensions cal tenir en compte el factor de la diversitat. De la mateixa manera que s'ha definit la família com una institució dinàmica, canviant i diversa, la infància també s'ha d'entendre d'aquesta manera. I és que hi ha molts factors que evidencien que la infància i l'adolescència és un segment de població on la diversitat és intrínseca. Els elements de diversitat més habituals són l'edat, el gènere, el tipus de família, la llengua, la cultura, els condicionats socials, les capacitats, les condicions de salut, etc. Tots aquests i molts altres són elements de diversitat que s'han de tenir en compte a l'hora de dissenyar bones polítiques d'atenció a la infància i l'adolescència. Unes polítiques que han de garantir que, independentment de les seves condicions i característiques personals, el conjunt de la infància, amb totes les seves especificitats, desenvolupi el màxim possible les seves capacitats i es garanteixi la igualtat d'oportunitats.

Per això, l'atenció a la infància es concreta en una sèrie d'àmbits d'intervenció prioritaris:

- La salut
- L'educació: escola, família i entorn
- L'educació en el lleure
- La pràctica de l'esport
- L'oci
- La seguretat
- La cultura
- L'urbanisme

La salut

La salut dels infants i adolescents és un factor essencial per el futur desenvolupament humà, econòmic i social de qualsevol país. En aquest sentit, doncs, adquirir un estil de vida saludable permet evitar l'aparició de situacions de risc com, per exemple, les addiccions, els trastorns en la conducta alimentària, o d'altres, que poden influir negativament en el normal desenvolupament d'infants i adolescents.

L'objectiu final de totes les polítiques de salut és la promoció d'hàbits saludables i la prevenció de conductes de risc. Algunes de les problemàtiques sobre les quals cal centrar l'actuació dels agents implicats en el pla són:

- **Problemes de salut derivats d'estils de vida o conductes determinades:** Drogues i addiccions; Hàbits alimentaris i malalties derivades de la manca d'activitat física; L'obesitat i els trastorns del comportament alimentari; Trastorns de la conducta alimentària.
- **Malalties cròniques o de llarga evolució**
- **Drets de la infància hospitalitzada**
- **Discapacitat:** Ja sigui física, sensorial, pluridiscapacitat o intel·lectual.
- **Salut mental**
- **Sexualitat i afectivitat**
- **Maltractament a la infància i violència de gènere i familiar:** es fa referència al maltractament físic, psicològic, emocional, sexual, per negligència i abandonament, prenatals, explotació laboral i sexual, assetjament escolar, etc.)
- El **dol migratori** que pateixen els infants i els adolescents que han viscut un procés migratori. Infants i adolescents procedents d'altres cultures que resideixen a la ciutat i que viuen un model de societat, hàbits, valors i actituds a l'escola molt sovint diferent del seu entorn familiar.

No cal perdre de vista que qualsevol d'aquestes problemàtiques pot tenir una incidència major en col·lectius més vulnerables, fet que provoca desigualtats en la salut. Aquest concepte fa referència a "...les diferents oportunitats i els diversos recursos relacionats amb la salut que tenen les persones de diferent classe social, gènere, ètnia o territori, de manera que els col·lectius més desfavorits, que són les classes menys avantatjades, les dones, les persones que viuen en àrees geogràfiques amb més privació material o social i els immigrants de països de renda baixa, presenten una salut pitjor que la de la resta de col·lectius". (Borrell i Benach, 2005)

Tanmateix, existeixen una sèrie de condicionants socials que incideixen de manera directa sobre la salut de les persones i els grups socials. Segons aquesta perspectiva, emmalaltim i morim en funció de com vivim, ens alimentem i treballem, en si disposem o no de poder per participar en la presa decisions que són molt importants en les

nostres vides, i a si existeixen les condicions suficients perquè cada ésser humà desenvolupi les seves capacitats i pugui enfrontar-se a les seves pròpies limitacions. La desocupació, les males condicions de l'habitatge, les males condicions de vida del barri on es viu, la contaminació atmosfèrica, etc... són alguns dels factors que provoquen desigualtat entre els individus i que afecten a la seva salut.

L'educació: escola, família i entorn

El dret a l'educació és un dels drets humans essencials que es concreta amb un ensenyament obligatori i gratuït i la possibilitat d'accedir a altres nivells d'estudis sense cap discriminació dins un sistema d'educació formal. L'educació ha de fer possible la promoció dels drets de la infància. És una eina molt potent en el procés de socialització de qualsevol persona i, en el fons, educar suposa també transmetre un conjunt de valors de ciutadania. L'educació ha de treballar per formar als infants i els adolescents de la millora manera possible i dotar-los d'eines que els integrin a la societat, afavoreixi la seva inserció sociolaboral i els ajudi a progressar personalment i social. La millora de l'èxit escolar és un element cabdal per tal de contribuir al progrés social de tot l'alumnat. No podem perdre de vista, en aquest àmbit, la importància de l'educació en la franja d'edat compresa entre els 0 i els 6 anys. Una etapa no obligatòria i que en alguns casos pot esdevenir un primer element de desigualtat entre els infants.

En aquest sentit, l'escola juga un paper important, però no exclusiu. L'èxit del procés socioeducatiu de qualsevol infant i adolescent és el resultat, com a mínim, de la intervenció de quatre actors: l'escola, l'alumnat, les famílies i la ciutat. No es pot delegar, per tant, aquesta responsabilitat a un sol agent educatiu, sinó que cal sumar les aportacions que el conjunt de les institucions i persones han de jugar per fomentar una millor formació i educació dels infants i els adolescents. El Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) i el Pla Educatiu d'Entorn (PEE) són dos instruments consolidats a la ciutat molt útils per educar des d'una perspectiva global.

Per aquest motiu, cal que la resta de professionals que treballen amb la infància i l'adolescència s'apropin a l'escola per tal de treballar directament amb els infants i els adolescents, però també per millorar la coordinació amb la resta de professionals de la comunitat educativa. Tanmateix, l'escola no s'ha de tancar en ella mateixa, i especialment en el seu entorn més proper, ha de teixir aliances amb la comunitat, les entitats, amb el conjunt del barri i esdevenir un agent molt important dins la xarxa comunitària del territori. Una vocació que no és aliena a l'escola, i que respon a la filosofia dels plans educatius d'entorn que tant bons resultats han assolit.

Tanmateix, com ja s'ha comentat anteriorment, cal tenir present la importància de les famílies, els pares i les mares en la tasca educativa, però tal com es veurà més endavant, no ens podem oblidar del rol de les entitats de lleure, les esportives, així com molts altres agents de la ciutat, que amb la seva pràctica diària ajuden a definir comportaments i valors socials als infants i els adolescents.

Finalment, tal com destaca l'informe sobre els drets dels infants del Síndic de Greuges (2012), cal estar atents a problemàtiques específiques, com ara l'assetjament escolar entre iguals als centres, així com implantar projectes encaminats a promoure de

manera efectiva mecanismes d'escolta i de participació dels alumnes per crear un clima cooperatiu a l'aula; treballar amb els centres educatius la redacció dels plans de convivència i assegurar-ne l'aplicació efectiva; promoure mecanismes d'informació i d'orientació a les famílies per millorar la col·laboració família- escola; distribuir equilibradament l'alumnat en el sistema educatiu, entre molts altres.

L'educació en el lleure

L'educació en el lleure, com a part de l'educació no formal, és una intervenció educativa en el temps lliure dels infants i els joves fora de l'ensenyament reglat i de l'àmbit familiar.

Els centres d'esplai, els agrupaments escoltes i els casals de joves són les associacions juvenils on es porten a terme les activitats d'educació en el lleure associatives durant tot l'any. Les colònies, els campaments, els casals de vacances, les rutes, els camps de treball... són les activitats més destacades d'educació en el lleure en període de vacances.

La seva funció educativa és la transmissió de valors individuals i col·lectius, tot contribuint a l'educació integral dels infants i els adolescents, utilitzant els recursos que ofereixen les activitats pròpies del temps d'esbarjo.

Així, doncs, és important la tasca que les institucions públiques poden exercir per assegurar, al màxim possible, la igualtat d'oportunitats dels infants en l'accés i en l'aprofitament de les activitats de lleure educatiu.

La pràctica de l'esport

La participació en activitats esportives és un dels canals de socialització i educació dels infants. Els beneficis de l'activitat esportiva són molt amplis, i entre altres afavoreixen la bona salut física i psíquica dels infants, l'adquisició de pautes i hàbits, l'aprenentatge de valors, entre altres.

Les dades del Patronat Municipal d'Esports de l'Ajuntament d'Olot mostren com gairebé un 60% dels nois i noies de 5 a 18 d'anys participen en alguna activitat esportiva fora de l'horari escolar. Es detecta una participació major dels nois que les noies i un dels factors que més afecten la participació és la manca de recursos econòmics de les famílies. A més, cada vegada es constata més una participació més gran en els infants i una menor participació entre els adolescents.

Des de la perspectiva municipal, el foment de la pràctica esportiva s'ha d'encaminar, sobretot, des de la perspectiva educativa i de socialització. No cal perdre de vista, també, la importància de fomentar una pràctica esportiva no competitiva, especialment entre els infants més petits, els quals cada vegada més aviat s'incorporen als clubs esportius i deixen de banda la vessant més lúdica de l'esport o del joc.

L'oci

Els infants i els adolescents tenen dret a gaudir d'un temps per a l'oci, per a l'esbarjo. Òbviament, s'han de buscar recursos que s'adeqüin a l'edat i les necessitats dels infants i adolescents.

El municipi, entès com l'espai de referència dels infants i els adolescents, és el marc ideal per oferir tota mena d'activitats d'oci i de lleure. Cal vetllar per evitar les desigualtats en l'accés en les activitats d'oci i de lleure, així com afavorir pràctiques i activitats inclusives que facilitin que tots els infants i adolescents puguin participar de l'oferta ordinària d'activitats que s'ofereix a la ciutat.

És especialment en l'etapa de transició de la infància a l'adolescència que aquest procés és més crític i en el qual cal dotar de recursos i propostes alternatives dirigides als adolescents que complementin l'oferta d'oci tradicional.

La seguretat

El concepte de seguretat és un concepte polisèmic que dona peu a múltiples interpretacions. Al llarg d'aquest pla s'han analitzat diverses dimensions que són molt importants per garantir la seguretat de la infància i l'adolescència: les condicions econòmiques bàsiques, el dret a la família, la protecció dels infants, la prevenció de pràctiques nocives per a la salut, l'ús de les noves tecnologies, etc.

En aquest apartat, però, es fa referència a una concepció de la seguretat associada al dret dels infants i els adolescents a viure en un entorn tranquil i segur. Aspectes com els accidents de trànsit, la violència, les lesions, caigudes, cremades o les intoxicacions són només alguns dels elements a tenir en compte quan es parla de la seguretat.

En l'àmbit local, la Policia i els Mossos d'Esquadra treballen en diferents aspectes per tal de protegir els menors. Una de les vessants prioritàries és la relacionada amb l'educació viària, un punt en el qual el conjunt de la ciutat ha de treballar per promoure un entorn segur i adequat per garantir un mobilitat adequada del conjunt de la població en general i de l'infantil en particular.

La cultura

Des de la perspectiva municipal, la cultura – o la participació en les activitats culturals- juga un paper important en la construcció de la cohesió social de la ciutat. Els infants i els joves han de poder gaudir i participar d'una vida cultural activa que els desperti la curiositat, l'expressió artística i l'interès per les diferents formes i expressions de l'activitat cultural. La participació cultural es pot dur a terme tant en espectacles diversos com a través de la implicació a les diferents entitats culturals d'Olot, les quals reforcen la identitat dels ciutadans i la ciutat i dinamitzen la vida social i cultural.

L'urbanisme

L'estructura urbana de les ciutats condiona en gran part les relacions que s'estableixen entre els ciutadans que habiten qualsevol ciutat o municipi. L'urbanisme, doncs, afecta al desenvolupament harmònic, racional i humà dels centres habitats⁴. La definició del model de ciutat hauria d'incorporar en tot moment la perspectiva dels ciutadans que, en definitiva, són els qui han de viure i relacionar-se en els espais que es projecten. D'acord amb aquesta lògica, s'hauria de pensar en espais adequats i propicis per les activitats dels infants, els adolescents i les seves famílies.

⁴ Basat en la definició d'*urbanisme* de l'Institut d'Estudis Catalans.

Eix 2: La participació i la integració a la comunitat

Si tenim en compte un dels principis del pla -l'interès superior de l'infant- la participació és una de les línies prioritàries d'aquest pla. I és que, com ja s'ha comentat anteriorment, segons aquest principi s'ha de garantir que sempre es tingui en compte l'opinió dels infants i els adolescents en les decisions i les actuacions que es prenen, tant en l'esfera pública com en la privada.

La participació activa dels infants i adolescents en tots els àmbits de la vida és el primer pas necessari perquè aquests assumeixin la seva responsabilitat social. Els infants i adolescents, com a col·lectiu social, formen part activa de la societat amb drets i deures.

Tot i això, a Catalunya la participació no gaudeix encara de la salut que seria desitjable en el marc d'una societat democràtica. Són molts els factors que expliquen la manca d'implicació dels ciutadans en els afers col·lectius, però probablement un dels elements que s'han de tenir en compte són la relativa joventut de la democràcia a casa nostra.

Tot i les millores evidents que s'han donat amb el pas dels anys, vivim en un context social i institucional que estimula poc a la participació. A més, una part important de la població adulta no ha estat educada en la cultura de la participació, per la qual cosa sovint no es tenen en compte els drets dels infants en aquest aspecte.

La participació és un dret que reconeix la Convenció sobre els drets de l'Infant i que considera el dret d'opinió, la llibertat d'expressió, la llibertat de pensament, de consciència i de religió, la llibertat d'associació, la protecció de la vida privada i el dret a una formació adequada. Aquests són drets que s'han de desenvolupar a tots els àmbits de la vida dels nois i les noies.

Cal promoure, per tant, un canvi de mentalitat a la nostra societat pel que fa a les relacions entre adults i infants. S'ha de trencar amb la dependència i el paternalisme actual i passar del concepte d'infant com a subjecte passiu de drets a una nova realitat on l'infant és tractat com a ciutadà amb drets i responsabilitats i amb capacitats per exercir-los.

Cal educar per a la participació, i aquesta ha d'anar de la mà d'una major potenciació de l'autonomia dels nois i les noies. Educar, tal com afirma el Projecte Educatiu de Ciutat, és un repte de tots. No es pot demanar aquesta responsabilitat només a l'escola, sinó que totes les institucions socials de la ciutat haurien de treballar per incorporar la pràctica de la participació infantil en les seves accions. Hi ha molts àmbits en els quals la participació es pot practicar i exercir: la família, els centres educatius, les assemblees de classe, els espais de lleure, l'esport, els mitjans de comunicació.....

Els infants i adolescents han de tenir accés a experiències participatives diferents i variades i amb diferents graus i intensitats, ja que mitjançant aquestes, els nois i les noies es vinculen a la comunitat, s'hi comprometen i s'impliquen en la seva transformació, millorant la seva realitat més propera, exercint i interioritzant així el sentiment de ciutadania.

La participació i la implicació dels infants en els afers col·lectius afavoreix la seva integració social, especialment entre aquells que no disposen d'una xarxa familiar i social prou sòlida. La implicació en entitats socials, clubs esportius, esplais de barri, etc. són excel·lents mesures de construcció de ciutadania.

La ciutat ha de promoure òrgans de participació perquè els infants i joves s'impliquin en la vida social. A mesura que els infants tinguin més experiències de participació, més fàcilment exerciran i reclamaran aquesta pràctica al llarg de la seva vida. Cal també promocionar espais visibles d'opinió i participació en la vida quotidiana, familiar, en l'escola, en les activitats de lleure, en la vida comunitària i en els afers públics, així com en l'àmbit de l'educació cívica i moral i també en l'àmbit de la justícia.

En resum, s'ha de promoure la participació activa dels infants, especialment en els aspectes que els afecten més directament, escoltant les seves opinions i tenint-los en compte en els processos de presa de decisions.

Eix 3: La prevenció del risc i la protecció dels menors

L'autonomia i llibertat dels infants i els adolescents estan condicionades per la dependència intrínseca que tenen dels adults. La constatació de la fragilitat dels infants provoca que els poders públics desenvolupin mesures de protecció addicional per tal de prevenir i actuar en situacions de risc. La Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència defineix la situació de risc i de desemparament.

Concretament, a l'article 102.1 es defineix com *la situació en què el desenvolupament i el benestar de l'infant o l'adolescent es veuen limitats o perjudicats per qualsevol circumstància personal, social o familiar, sempre que per a la protecció efectiva de l'infant o l'adolescent no calgui la separació del nucli familiar*. Per situacions de risc s'entenen casos com la manca d'atenció física o psíquica de l'infant o l'adolescent pels progenitors; la dificultat greu per a dispensar l'atenció física i psíquica adequada a l'infant o l'adolescent; la utilització, pels progenitors o pels titulars de la tutela o de la guarda, del càstig físic o emocional, entre altres.

A l'article 105.1 es defineix el desemparament com *els infants o els adolescents que es troben en una situació de fet en què els manquen els elements bàsics per al desenvolupament integral de la personalitat, sempre que per a llur protecció efectiva calgui aplicar una mesura que impliqui la separació del nucli familiar*. Alguns exemples són els casos d'abandonament; els maltractaments físics o psíquics, els abusos sexuals; maltractament prenatal; entre altres.

Cal atendre els infants en situació de risc i de desemparament, desenvolupant els serveis i mesures que incloguin accions de suport integral amb objectius ben definits a escala econòmica, social, educativa, emocional i de salut i oferir les mesures de protecció més adequades.

La importància de la prevenció és cabdal. En aquest sentit, cal millorar les eines de detecció de situacions no desitjables, així com intervenir ràpidament davant de qualsevol índex de risc social.

Tanmateix, a banda de la prevenció, cal centrar-se, també, en aquelles casos en els quals ja existeixen efectes negatius sobre els infants i els adolescents. Situacions com el consum de drogues, addiccions, comportaments delictius, etc. poden ser especialment nocius per al present de l'infant i l'adolescent, però també pel seu futur si no s'hi intervé i no es faciliten els recursos perquè els infants capgirin aquestes situacions.

Com ja s'ha comentat anteriorment, la transició a la vida adulta és un dels moments més complexos i vers el qual cal estar més atents per prevenir situacions de risc. Són molts els autors i els estudis que han advertit de la importància d'aquesta etapa vital i de la necessitat d'articular polítiques públiques de suport a l'adolescència.

L'estudi *La transición a la vida adulta: crisis económica y transición tardía*, coordinat per la sociòloga Almudena Moreno, afirma que "...un dels canvis més importants que es produeixen en l'experiència personal dels individus és el que correspon als processos d'integració en la vida adulta. Encara que la seva significat i fases han canviat, persisteixen marcadors de pas que són determinants en l'adquisició de la autonomia i de les responsabilitats que comporta la independència". A més, s'afirma que "...a les nostres societats del benestar, cada vegada més heterogènies, cosmopolites i, des de 2008, immerses en una severa crisi, els joves afronten les seves trajectòries vitals en un context molt complex i que els processos de pas a la vida adulta s'han perllongat en el temps i es caracteritzen per la pluralitat de comportaments."

Eix 4: Mitjans de comunicació i imatge social dels infants

Els infants i els adolescents han de tenir garantit l'accés als mitjans de comunicació i a les tecnologies de la informació en condicions d'igualtat, però també de seguretat i protecció.

Els mitjans de comunicació, doncs, han de vetllar, entre altres coses, per evitar els estereotipis, tenir present l'interès superior de l'infant, sensibilitzar al conjunt de la població sobre els drets dels infants, fomentar la participació i la opinió dels infants, protegir la imatge i la identitat quan sigui necessari, entre altres. Per aquest motiu són diversos els organismes internacionals o els col·legis de periodistes que han publicat recomanacions per tal de donar un tractament adequat dels infants en les informacions que es publiquen.

Així, per exemple, segons alguns estudis, els infants són un dels grups d'edat que més miren la televisió. Les dades afirmen que passen una mitjana de més de tres hores diàries davant de la petita pantalla, alhora que es verifica que una part important de la programació televisiva preferida pels infants s'adreça al públic adult i s'emet fora de l'horari infantil. Tot i els avenços que en els darrers anys s'han fet en aquesta direcció, encara ara cal vetllar per tal que els infants i els adolescents, així com les famílies, facin un consum adequat de la televisió.

Tot i això, no només són els mitjans de comunicació els qui juguen un rol destacat a l'hora de projectar una determinada imatge dels infants i els adolescents. Les administracions públiques, a través de les seves diferents unitats o serveis, les entitats

socials, les empreses, etc. també han de ser plenament conscients de quina imatge projecten dels infants i com poden afavorir-la o deteriorar-la en funció de l'actitud que hi prenen.

Eix 5: Tecnologies de la informació i la comunicació i identitat digital

El sociòleg Manel Castells és un dels teòrics internacionals més prestigiosos de l'actualitat gràcies als seus estudis sobre Internet i la *societat xarxa*. Castells afirma que "Internet és la societat, expressa els processos socials, els interessos socials, els valors socials, les institucions socials... Internet en aquest sentit no és simplement una tecnologia, és el mitjà de comunicació que constitueix la forma organitzativa de les nostres societats, és l'equivalent al que va ser la fàbrica en l'era industrial o la gran corporació en l'era industrial. Internet és el cor d'un nou paradigma sociotècnic que constitueix en realitat la base material de les nostres vides i de les nostres formes de relació, de treball i de comunicació. El que fa Internet és processar la virtualitat i transformar-la en la nostra realitat, constituint la societat xarxa, que és la societat en què vivim⁵".

La generació actual dels infants i joves són fills de la *societat xarxa*; ja formen part del món digital. El seu procés de socialització primària ja s'ha fet i es farà en un entorn digital. Podem afirmar, sense por de caure en un discurs de ficció, que la seva personalitat es forja entre dos mons: el món real i el món digital.

Són molts els avantatges que proporcionen les tecnologies de la informació i la comunicació, sobretot Internet i les xarxes socials. Accés a informació, coneixement, formació, aprenentatges, connectivitat amb el món, possibilitats de relació, etc. Però tampoc cal perdre de vista els efectes negatius que es pot desencadenar a partir del mal ús que se'n faci. I, en aquest sentit, és novament molt important el paper de l'educació i l'acompanyament dels adults.

A més, l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació pot esdevenir una font d'exclusió. La fractura digital, un concepte que s'usa per parlar de la distància de les generacions més adultes pel que fa a l'ús de les tecnologies, també es pot donar en alguns infants, els quals tenen més dificultats per accedir-hi per qüestions socials o econòmiques.

A banda de fixar-nos en el bon ús de les tecnologies, cal vetllar també per la correcta configuració de la identitat digital dels infants i els adolescents, especialment des de la prevenció de determinades situacions de risc.

⁵ Disponible a: <http://www.uoc.edu/web/cat/articles/castells/castellsmain12.html>

Línies estratègiques

Les línies estratègiques del Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot defineixen grans orientacions que s'haurien d'aconseguir a través dels serveis, programes i projectes concrets.

Eix 1: L'atenció a la infància

1. Donar suport i recursos a les famílies des d'una perspectiva integral.
2. Promoure estils de vida i conductes saludables entre els infants
3. Fomentar el joc, el temps de lleure i l'oci dels infants
4. Promoure una educació integral de qualitat adaptada a la diversitat dels alumnes.
5. Crear xarxes de col·laboració entre el món educatiu, social i el laboral.
6. Millorar el coneixement, la comunicació i la relació entre els professionals i recursos que treballen amb la infància.

Eix 2: La participació i la integració a la comunitat

1. Educar i fomentar per a la participació activa
2. Informar i sensibilitzar sobre els drets dels infants
3. Fomentar espais d'interrelació intergeneracionals
4. Desplegar programes comunitaris que enforteixen els vincles socials dels infants (família, barri, escola, entitats, etc)

Eix 3: La prevenció del risc i la protecció dels menors

1. Prevenir problemàtiques de risc social, com ara les drogues i les addiccions, sexualitat i afectivitat, maltractaments i violència de gènere o familiar.
2. Identificar i atendre les situacions de risc social dels infants i adolescents

Eix 4: Mitjans de comunicació i imatge social dels infants

1. Promoure una imatge adequada i respectuosa dels infants i adolescents, tant a través dels mitjans de comunicació *com d'altres agents locals*.
2. Evitar l'ús dels infants com a reclam publicitari.
3. Vetllar pel dret a la intimitat dels infants i adolescents, especialment els que han estat objecte d'agressions sexuals, maltractaments, etc.

Eix 5: Tecnologies de la informació i la comunicació i identitat digital

1. Formar els infants i les famílies per a un bon ús de les tecnologies de la informació i la comunicació i la identitat digital
2. Promoure i assegurar l'accés a les TIC a tots els infants i joves.

El pla d'acció anual

El pla d'acció anual és l'instrument operatiu que ha de permetre el desplegament dels objectius i les accions concretes relacionades amb el Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot.

De totes maneres, per a l'any 2013 es treballarà, sobretot, en revisar les estructures vigents en aquest moment i definir una nova estructura organitzativa i de coordinació de tots els agents implicats en el pla. També s'elaboraran, amb totes les parts implicades, els objectius per a l'any 2014.

En aquest pla s'ha optat per definir els objectius anualment, ja que en el context actual, concretar objectius a llarg termini sembla una opció molt agosarada que no és útil a l'hora d'encertar les prioritats específiques que s'han de dur a terme any a any. Es considera necessària, per tant, una certa flexibilitat a l'hora de formular correctament els objectius, fer-ho de manera més realista i d'acord amb les necessitats del moment.

Així, doncs, anualment, s'aprovaran els objectius concrets del Pla. Uns objectius que, òbviament, hauran d'estar relacionats amb les línies estratègiques que s'han aprovat.

Tots els objectius del pla anual hauran de comptar amb:

- Una definició precisa de l'objectiu que es vol assolir
- Un responsable
- El detall de les activitats que es duran a terme per al seu assoliment
- Una data de previsió d'assoliment
- Indicadors per a l'avaluació (indicadors de resultat i, si és possible, indicadors d'impacte)

Els objectius, una vegada formulats, s'hauran de desenvolupar i es farà necessària l'existència d'unes estructures de coordinació, seguiment i avaluació del Pla. Com es veurà en el següent apartat, el pla d'acció anual es definirà amb el màxim consens i la participació de tots els agents implicats.

ESTRUCTURES de coordinació, seguiment i avaluació

La posada en marxa d'un pla integral de ciutat, que neix amb la voluntat d'implicar molts agents i de desenvolupar una estratègia compartida en dimensions molt diverses, requereix de la definició d'una estructura política i tècnica que garanteixi el seu correcte desplegament. És per aquest motiu que el Pla per a la infància i l'adolescència d'Olot compta amb diferents espais de coordinació i seguiment del pla. A grans trets, aquests espais es diferenciaran en dues vessants: la política i la tècnica.

El fet que aquest pla respongui a un encàrrec concret de l'equip de govern municipal, explicat en els objectius del pla de govern de l'Ajuntament d'Olot, mostra la rellevància política del Pla. A més, cal tenir en compte que el Pla s'ha aprovat pel Ple Municipal, amb la qual cosa la resta de representants polítics de totes les forces polítiques del consistori han de poder fer, una vegada s'hagi aprovat, el seguiment.

La taula política serà el marc en el qual es rendirà comptes als responsables polítics de l'Ajuntament d'Olot, tant de l'equip de govern com de la oposició. Aquesta taula es reunirà en caràcter ordinari com a mínim una vegada a l'any, amb les funcions d'avaluar el desplegament del Pla i presentar el pla d'acció anual. A més, es podran convocar reunions extraordinàries sempre que ho sol·liciti alguns dels responsables polítics de l'Ajuntament.

Pel que fa a la vessant tècnica, aquella que correspon als professionals de les diferents àrees i institucions vinculades al Pla, es comptarà amb una taula tècnica per tal de planificar i avaluar conjuntament les accions que anualment es portaran a terme. La taula tècnica estarà formada per un nucli estable de professionals, tot i que se n'hi podran incorporar d'altres, ja sigui de forma puntual o definitiva.

Annex 1: Relació de participants en el procés participatiu del pla

Tal com ja s'ha explicat al llarg del pla, en el procés d'elaboració hi ha participat deferents persones, tant pel que fa a les reunions de treball com en la revisió i les aportacions a l'esborrany.

Una de les mancances del Pla és que no incorpora la veu dels infants i els adolescents. No s'han dut a terme, al llarg del procés d'elaboració del pla, cap sessió participativa adreçada explícitament als infants i als adolescents. Tot i ser conscients d'aquesta limitació i reconèixer que ens hauria agradat que no hagués estat així, una de les línies estratègiques del pla és el foment de la participació dels infants i els adolescents en la dinàmica de la ciutat, per la qual cosa esperem que el Pla sigui un punt de partida en l'inici dels processos de consulta i participació dels infants i els adolescents.

A continuació es fa una relació de les persones que han participat en aquest procés:

Grup motor:

1. Lluís Amat. Institut Municipal d'Educació
2. Josep Reixach. Institut Municipal d'Educació
3. Rosa Morell. Institut Municipal d'Educació
4. Maria Solsona. Llar d'Infants de Sant Roc
5. Josep Gifre. Inspecció del Departament d'Ensenyament
6. Anton Foguet. Equip Pediàtric Territorial de la Garrotxa.
7. Fina de Puig. Programa Salut i Escola
8. Santi Guillamon. Patronat Municipal d'Esports
9. Margarida Coma. Consorci d'Acció Social de la Garrotxa
10. Maite Marcó. Consorci d'Acció Social de la Garrotxa
11. Carme Sans. Consorci d'Acció Social de la Garrotxa
12. Anna Prat. Joventut de l'Ajuntament d'Olot i el Consell Comarcal de la Garrotxa.

Entrevistes:

1. Ignasi López. Policia Local d'Olot.
2. Blai Ortiz. Mossos d'Esquadra d'Olot.
3. Ricard Sargatal. Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot.
4. Albert Brosa. Olot Televisió.
5. Josep Ferrers, regidor de l'Ajuntament d'Olot
6. Maria del Mar Roca, regidora de l'Ajuntament d'Olot

Portaveus dels grups municipals:

1. Clara Casanovas, ERC
2. Ignasi Mulleras, PxC
3. Adriana Serra, PSC

4. Mercè Traveria, PSC

A més, des de cada àmbit d'intervenció s'ha enviat l'esborrany del pla per tal que el màxim nombre de professionals i persones de referència en l'atenció a la infància i l'adolescència puguin fer les seves aportacions i millorar el contingut del pla. En total, s'han rebut més de vint aportacions de les següents persones:

1. Ricard Calvo, director adjunt de la Fundació Acció Social Infància
2. José Manuel Alonso Varea, consultor en benestar, salut i organitzacions.
3. Albert Bramon, director IES Garrotxa
4. Albert Bayot, director dels serveis territorials d'ensenyament a les comarques gironines
5. Inés Moreno, Xarxa de Salut Mental i Addiccions de la Garrotxa- Ripollès
6. Joan Gelabert, Joventut Olot.
7. Josep Compte, Consell Comarcal de la Garrotxa
8. Margalida Asperó, professora de l'Escola Pia
9. Isabel Costa i Victòria Picart, del Consorci de Salut Pública i Medi Ambient.

La coordinació del procés d'elaboració del pla i la redacció del pla ha anat a càrrec de Xavier Casademont, de la Unitat de Suport a l'Estratègia i la Innovació del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa.

Annex 2: BIBLIOGRAFIA

Barudy, J. (2005) Familiaridad y competencias: el desafío de ser padres. A: Barudy, J. i Dantagnan, M. *Los buenos tratos a la infancia. Parentalidad, apego y resiliencia*. Gedisa. Barcelona.

Borrell i Benach (2005) Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Mediterrània.

Castells, M. (2003) La societat xarxa a Catalunya. Barcelona. Edicions UOC

Laparra, M. (1999) El espacio social de la exclusión. El caso de Navarra. Tesis doctoral.

Mari-Klose, P. y Mari-Klose, M. (2012). Crisi i pobresa infantil a Catalunya. Barcelona: UNICEF Catalunya.

Rodríguez, M. (1999). La familia multiproblemática y el modelo sistémico. Perspectivas sistémicas (Artículos on line: <http://www.redsistemica.com.ar/multi.htm>)

FEDAIA (2012) La pobresa infantil a Catalunya.

UNICEF España (2012). La infancia en España 2012-2013. Madrid: UNICEF España.

